

با گریی دهستان نه خهینه ددانان

د. ئەحمد میراودەل

Mirawdaly@hotmail.com

MOHAMMAD5453@rogers.com

2005/1/23

وا هەلبزاردنە کانى ئىپاق و كوردىستان، پۆزانە نزىكتىرىدە بىنەوە. لەگەل ئەوهشدا كە زۆر كوردى دلسۆز و بە پەرۇش لە ھەندەران و كوردوستانىش، پۆزانە و بەھەر شىۋىھە يەك توانىيېتىيان، دەسەلائىدارانى كوردىستانىان لەو ھەلە كوشىندە يەخۆ لەكەننەوە بە ئىپاقەوە ئاگادار كردۇرەتەوە. لى ھەردوو زلىھىزە كە ھەتا ئىستا ھەلۋىستىكى نەگۈپىان ھەيە لە بەستەنەوە باشورى كوردىستان بە ئىپاقەوە.

پېغەپاندۇم كە لە ۋولاتىكى فەرە نەتەوەبىي وەك ئىپاقدا ئەنجامىدىرى و لەمەترىسى ئاسايىشى نەتەوەبىي يەوه سەرى ھەلۋابى، لەسەر خواست و بۆ مانەوە يَا حىابىونەوە ئەتەوە كەمىنەكە يَا ئىپادەستە كە ئەنجام دەدرى. لى ھەر لەسەرەتاتە لەپىناو دەسەلائىدا (يىنك) لېژنە يەكى پېغەپاندۇمى پېكھىنە بۆ فشار بىردنە سەر (پىك). دوايىش كە (يىنك) گەمەكەي بۆ نەچوھە سەر ھەردوولا بە رېتكەوتىن، كەدىانە داردەست و بەكارىان خىست. ھەندى جار بۆ گوشار و دەسکەوتى لاوەكى و زىرتىش بۆ چەواشە كەرىنى خەلکى و لەباربرىنى پېرسەمى پېغەپاندۇمىكى بىاست.

دواي گۇپە گۇپە كەرىنى پېئىمى تىپقۇر و ھەلۋەشانەوە دەولەتى ئىپاق، ئەو دەولەتە زىنەدە لە ھەشتا سال ئىۋەزمە و مۇتەكەى خەوى دانىشتوانى باشورى كوردىستان بۇو. وا دەبىنەن ھەردوو زلە پارتەكە ھەموو توانى دەزگا پاڭيىاندە كانى خۆيانيان تەرخان كردوو بۆ جۆشدانى جەماوەر بەرھە دەنگان . ئەو پۇونىپانەش كە دەيانەوە لە ئەگەرە نالەبار و ترسنەكەنلىكى ئاكىنەوە بە ئاگىيابىنەن، سەركەدە كەيىان لىدىتە زمان و بەسەرلىشىۋاوا ناويان دەبا و يەكى دىيکەشيان شۇناسنامەي كوردىستانىيان لىتەستىتىتەوە (مەنفييان) دەكا. ئەمەش ئەو دەگەيەنى كە خەمۇرانى كورد گوشارىكى باشيان خىستوتە سەريان، بۆيە دەزگاپاڭيىان ھەردوو زلىھىزەكە وەندىك لە سايدە كانى دەرەوەي وولاتىشيان كردىتە بەھەشتى خامە فۇرشان بۆ پېكلامبۇكەرنى ئىپاقى ھیواو ئاشتى. گوايە ئىپاقى ئايندە ۋولاتىكى ئارام و ديمۆكراپ دەبىي و ھەموو ماھىيەكى رەوابى تاڭكە كەس و كەمايەتى ئاينى و نەتەوەبىيە كانى تىدا بەرچەستە دەبىي و دەبىتە بەھەشتۈكە ئازادىخوازان. من تىنەگەم و پىر بەدلەش حەزدەكەم، كەسىك لە سەركەدەيەتى ھەر لايەنەتىكىيانبىي وەلامى ئەپەرسىارە باتاتەوە كە، دواي ئەو ھەموو ئەزمۇونەي ھەيانە لەگەل جۆراوجۇر پېئىمە كونە كانى ئىپاق و ھەموو تاقم و دەستە عارەبە ئىپاقەيەكان، لەپەپى چەپېرىكەنەنەوە تا ئەپەپى شۇقىنىيەتە كانىان، چۈن بە تەماي ئەو خەونە خۆشەن؟ ئەي بۆ ھەتا پىش ھەلۋەشانەوە ئىپاق، بەزۇرە ملىتەستنەوە و دابەشكەرنى كوردىستانىان پى دەفرۇشتىن و سىنگىي دەيان ھەزاريان نا بە گوللەوە؟ ئەمەجەكە لە سەدان ھەزار ئەنفالكارو و كىمييا بارانكاراو.

نېلسن ماندىلا: سەرۆكى پېشىۋى باشورى ئەفريكا كە خەلاتى توپلى لەسەر پاراستنى مافى مەۋە و ئاشتى خوازى وەرگىتە. لەدۇرۇي ھەزاران مىل لە كوردهە، كەورەترين خەلاتى توركىيەرەتكەرەدەوە لەسەر بەگەزپەرسى ئەپەپى توركىيە پېشىلىكەرنى مافى مەۋە كورد، كە كوردىكىش لە ۋولاتەكەيدا نىيە. كەچى غازى عجىل الياوه: كە بەيارىدە كورد بۆتە گوایە سەرۆك كومارى كاتى ئىپاق و پېنج ملىتون كورد لە ۋولاتەكەيدا ھەي، بەنیازىشە كورد لە ھەلبزاردنە كانى ئايندە دەنگى پېتىدەن. لە پەرسىارو وەلامىكى كەنالى ئاسمانى (العەرمبىيە) دا. دەلى (لەپاستىدا من خۇن بەوه دەبىنە كە ئىپاق وەك توركىيەلى بىت و پېھەوى ديمۆكراپى بىرى). بى گويدان بە ھەستى، ھەرنەبىي ئەوكوردانەي كە ھەتا ئىستا لەگۇيى گادا خەوتۇون و خۆيان زىاتر لە غازى ياوەر بە ئىپاقىتە دەزانن و لەسەر ئىپاقچىتى خەلکى (مەنفى) دەكەن يان بەسەرلىشىۋاوا ناوياندەبەن.

پېئىمە تورانى توركىيەي جىئۆتسايدىكەرى كورد و ئەرمەن، نۇموونەي يە بۆ ياوەر. يەكىيەتى و پارتىش داومان لىدەكەن دەنگىدەين و بە ديمۆكراپاتى يە جوانەي توركىيا شادىبىن.

ديارە غازى ياوەر دەستخۇشكەرەنەي جىئۆتسايدى كورد و ئەرمەن كانىش لە جەندرە كانى تورك دەكات. ھەر لەمانەش دەبن سەركەدەيەتى ئىپاقى ئايندە، ئەو ئىپاقە كە بە دەنگان دەيانەوە شەرعىيەتى پى بەدەنەوە بۆ، خوا دەيزانى چەند دەيەيەكى دېش دەست بەزاخىبىنەوە ! .

ئەگەر پۆزى ھەلبزاردن نەبىتە كورد ووتەنى (ئەو پۆزە ئەرەپەيسى تىبا كۆزرا) كە لەو بپوايەدام ھەر واشەبىي. ئەوا ئەنجامى ھەلبزاردنە كانى ئىپاق بۆ كورد ھىچ باشتى نابىي، ئىستا كەمشتومەمان لەگەل كۆنە بەعسى و پەگەز پەرسەتە كانى عەرەبە و گەتكە لەدەستانىدەي، دواي ھەلبزاردن مەملەتىمان لەگەل ئاخوندەي پەگەزپەرسى و فتوا دەران دەبىي و گەتكە دەكەويتە ددانان.

ئەمە ئەگەر بۇ خاتىرى يەكىھەتى خاکى ئىپراق و عربىھە رەدوولايەنى شىعەو سووننە وازىان لە گىروگرفتى مەزھەبى و رامىارى نىوخۇيانىان ھىتىنا. ئەمەش ھەر يەكگىتنە دىرى كورد و باقىمەندى كەمايەتىھە كانى دىكەو، ئايا ئەنجامەكەشى ھەر پىزىمىكى عارەبى ئىسلامى نابى وەك علالوىش بەلېنى ئىپراقى عارەبى ئىسلامى راگە ياند بە گەل ئىپراق كە دىرى پىتكە و تىنامەكە لايەن ئىپراقىھە كانە؟ ئەى باشه ئىسلام و ديمۆكراپسى كوجا مەرحەبا؟ ئەى كوردو باقىمەندى كەمايەتىھە نەتهوهى و ئائينىھە كانىتىر چۇن جىڭگەيان دەبىتىھە لەو پىزىمەدا؟

ئەگەر جولەكايدەتى و مەسىحىايدەتى، توانىييانە پاش نزىكەى دوو مىلىئىنیوم پېفەرم لە خۇدا بەكەن و ھەولى خۆگۈنچاندن بەدەن لەگەل زانست و تىكىنلۈزىيا و داخوارىيەكانى مەرقۇنى سەردەم. ئەۋىش لەبەرئەوهى كە هيچكام لەو دوو ئائينە نالىن كېتىبە پېرۇزەكانىيان ھەموو وتهى خودىن! . وتهى خودا نەگورە لە ھەموو ئائينىكەدا. ئەوجا شتىكە لەخوداوه دابەزىبى و ھەموو بوارەكانى ژيانى مەرقۇنى تىدا دىيار كرابى لەياساى ئابورى و رامىارىيەوهەتا بىسمىللاى سەرنانخواردىن وېگەر لەوەش بەولۇھەتر ھەتا ئەو رادەيە كەمۇق لەخەنېشدا ئازاد نىبى، ئەى ئەمە چۇن لەگەل ئازادىيەكاندا پىكەدەكەون! ئەگەر خۇل لەچاوكىدىن و خۇ ھەلخەلەتاندىش نەبى؟

لە كولنتورى باكىرى ئەمەر ياكادا كەسىك چاپۇشى لە پىشىلەكىدى مافەكانى بکات پىيىدەلەن بى بېپەرە، سەركىدايەتى ھەموو پارتە كوردوستانىيەكانىش چونكە بى بېپەن. جىيەپۇلەتتىكىان كەرىۋەتتەن بىنىشە خۆشە سەر زوبانىان، گوايىھە كۆسپى سەرەكى داخوارى كورده لەيەكگىتنەوە و دەولەتى سەرەخۆدا، كە تەنها پىنگەچارەي ئاسايىشى نەتهوهىيمانە.

سېزىدە سالە لە باشۇورى كوردوستاندا نىمچە سەرەخۆين. بەھەر شىوهى كەمۇو كۆپى ئابورى، پېش پۇخانى سەددامىش، دوو زلھىزبەكە دەيانتوانى دارايىەكى كەم تەرخان بەكەن بۇ لوپىكىدىن لە وولاتە زلهىزەكانى وەك ئەمەريكا و بەريتانياو فەرەنسا و دۆستو خەمخۇرىكى زۆر بۇ نەتهوهى كورد ساز بەدەن. لەو بېۋايەدام ئەگەر يەك دەرسەدى ئەۋەدە لە شەرى بىراكۈزىدا خەرجىانكىرىد، يان يەك دەرسەدى ئەۋەدە بۇ دەزە پەپەگەنەدەي يەكدى سەرفيان كەرده ھەتا ئىستا، بەو بودجە يە دەتوانرا، نەك ھەر كەسانى دەسەلاتدار بەلکو وولاتانى دەسەلاتدارىش بىكىنە دۆستو ياوەرى كورد و ئەمپۇچاپالېشتىكى ئازادى و سەرەخۆيى كورد بۇنایا. كەچى بە پىچەوانەوە، ھەردوولا زۆر بەگەرمۇ گۇپى مەچەكىيان ھەلمايىھە و خەرىكى بۇزىنەوە دىيۆھەزمەھى ھەشتاسالەمان. من سەرسامم و دەپرسەم توپلىيى كەسىك ھەبوبىي جەللادى خۆزى زىندو كەرىپەتتەوە؟ باشه ئەگەر خۆ بەئىپراقەوە نەبەستىنەوە چىمان لىدەكەن؟ توپلىيى بەزۆر بمانىھەستن بە چىنەوە!

كەركوك ئەگەر دل يَا قودسى كوردوستانە وادىبىن بە بۇوك. ھىللى سوور بۇتە پەمبەيى و خوا كەرىمە بۇ فلچەيەكى سېپىش لەپىتناو ئىپراقى ھىيواو ئاشتىدا! . يەك تەها و پەنجاۋ پېتىنج تەهاش ھەر وەك يەكە.

بۇيە دەنگ بۇ خۆبەكۈلە كەردىنەوە نادەم!